

ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ КРУШЕВАЦ СА ПО КРУШЕВАЦ
ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА

Специјалним резерватом природе „Осредак” за 2026. годину

Крушевац,
новембар 2025.

Садржај

I	УВОД	3
II	ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	4
	2.1. Могућности и ограничења за остваривање циљева	5
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРНИХ ВРЕДНО- СТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	6
	3.1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	
	3.1.1. Постојеће стање и основне карактеристике СРП „Осредак”	8
	3.1.2. Заштита и праћење стања и унапређења природних и створених вредности, приоритетни задаци на праћењу стања природних и створених вредности	8
	3.1.3. Чување заштићеног подручја	11
	3.1.4. Одржавање заштићеног подручја	14
	3.2. Приоритетне мере и активности на управљању културно - историјским вредностима	18
IV	Приоритетни задаци научно - истраживачког и образовног рада	19
V	Планирање, изградња и уређење подручја	21
	5.1. Мере и услови	22
	5.2. Активности и учешће управљача на просторном планирању инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, санације подручја	22

VI	Промоција вредности заштићеног подручја-----	23
6.1.	Мере и услови-----	23
6.2.	Задаци на развоју културно-образовних и информативно пропагандних активности-----	26
6.2.1.	Промоција вредности заштићеног подручја-----	24
6.3.	Задаци на активности и развоју одрживог туризма-----	25
6.3.1.	Смернице за развој одрживог туризма-----	26
6.3.2.	План деловања на заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма-----	26
VII	Сарадња -----	27
7.1.	Сарадња и партнерство са локалним становништвом , суседним управљачима заштићених подручја-----	27
7.1.1.	Сарадња са научно истраживачким институцијама-----	27
VIII	Посебни послови и задаци -----	28
8.1.	Против пожарна заштита -----	29
8.2.	Управљање водама -----	29
IX	Извори финансирања-----	30

I Увод

Основ за израду Програма управљања Специјалним резерватом природе „Осредак” за 2026. год. је Уредба Владе Републике Србије о проглашењу Специјалног резервата природе „Осредак”(„Сл. гласник РС” број 17/20 и 109/2022).

Програм управљања Специјалним резерватом природе „Осредак” за 2026. год. (у даљем тексту: Програм управљања) урађен је у складу са чл. 54. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18, 71/2021 и други закон), Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Осредак” и Планом управљања СРП „Осредак” за период од 2021 -2030.год. за које је Министарство заштите животне средине дало Сагласност, бр.353-02-02405/21-04, 15.10.2021.год.

Програм управљања је израђен у складу са прибављеним Решењем Министарства заштите животне средине Републике Србије о условима заштите природе, за израду Програма управљања Специјалним резерватом природе „Осредак” за 2026. год. (бр.003456053 2025 14850 004 005 501 100 од 06.10.2025.год.)

Чланом 7. Уредбе за Управљача је одређено Јавно комунално предузеће „Крушевац” са потпуном одговорношћу Крушевац.

Специјални резерват природе „Осредак” позициониран је у централном делу Републике Србије, на обалама Западне Мораве, сврстан је у II категорију заштите - заштићено подручје регионалног, односно великог значаја.

СРП „Осредак” административно припада граду Крушевцу (обухвата просторе катастарских општина Кукљин, Бела Вода и Глободер) и мањем делу општине Трстеник (обухвата простор катастарске општине Бресно Поље). Површина СРП „Осредак” износи 245,75 ха, од чега је 6,62 ха (0,37%) у државном власништву, а 239,13 ха (99,63%) у приватном власништву.

На подручју СРП „Осредак”, утврђени су режими заштите II и III степена.

Режим заштите II степена, укупне површине 153,14 ха, односно 62,60% површине СРП „Осредак” простире се на територији катастарских општина, Бела Вода, Кукљин, Глободер и Бресно Поље.

Режим заштите III степена укупне површине 92,61 ха односно 37,40% површине СРП „Осредак” обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите II степена.

II Циљеви заштите , очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја „Осредак”

Концепт управљања специјалним резерватом природе заснива се на заштити природних вредности и ресурса, укупне биолошке и геолошке разноврсности, као и задовољењу научних, образовних, туристичких, културних и рекреативних потреба, у складу са начелима заштите природе и одрживог развоја.

Програм управљања СРП „Осредак” садржи активности са динамиком извршавања послова и висином финансијских средстава потребних за реализацију активности, које ће спровести Јавно комунално предузеће „Крушевац“ са потпуном одговорношћу, Крушевац (у даљем тексту: Предузеће), као Управљач овог заштићеног подручја.

Програма управљања садржи:

- приказ главних и створених вредности, природних ресурса,
- оцену стања животне средине заштићеног подручја,
- преглед конкретних активности, делатности и процеса, који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја,
- циљеве заштите, очувања и унапређења,
- анализу и оцену услова за остварење тих циљева,
- приоритетне активности и мере на праћењу стања,
- заштиту и унапређење природних и створених вредности,
- приоритетне задатке научно истраживачког и образовног рада,
- планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности,
- развоју и унапређењу простора, просторну идентификацију планских намена и

режима коришћења земљишта,

- активности на промоцији вредности заштићеног подручја,

- облике сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности.

- активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације плана управљања, финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршење поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења.

2.1 . Могућности и ограничења за остваривње наведених циљева.:

- Оцена услова за остваривање наведених циљева:

Управљање заштићеним подручјем Специјалног резервата природе „Осредак” и планирање радова и активности на заштити и развоју одређено је општим условима који проистичу из Закона о заштити природе.

Ово заштићено подручје је према установљеном режиму заштите отвореног типа, односно слободно за посећивање и разгледање, док би се концепт уређења и коришћења, сводио би се дакле на граниченим посетама и екскурзијама под контролом и органоизацијом управљача. Као и повремено присуство људи и опреме за научна истраживања.

- Погодности и предности су: повољан географски положај, заштићено подручје налази се у незагађеној средини. Туризам се може развијати у више облика (школски, пословни, спортско рекреативни, манифестациони, сеоски и здравствени туризам). Такође постоји велико интересовање научника из наше земље и иностранства за истраживање биодиверзитета и геодиверзитета. Богатство биљног и животињског света, очувана животна средина, у границама резервата постоје услови за производњу здраве хране, калемарство, пчеларство и др.

- Неки од ограничења и недостаци су: већински део заштићеног подручја, тј. 99% површине резервата је у приватном власништву, велики број улаза у резерват (4) које је тешко контролисати истовремено, непостојање улазних капија, недовољан број чувара и опремљеност чуварске службе.

Као важан фактор угрожавања простора СРП „Осредак” било је загађење простора шупом и другим врстама отпада, као и хемијским средствима у великим количинама. Један од основних задатака Управљача ЗП је да спречи даље загађење и деградацију природних станишта. Угроженост од дејства великих вода, уситњеност парцела приватног власништва, су још неки од недостатака. На истраживачком подручју нема туристичких објеката нити њихове инфраструктуре, као ни програма боравка у природи.

Научне и образовне институције немају програме теренске наставе у природи и извођењу научно истраживачких пројеката, осим у домену биологије.

Овим се смањују и оквири планирања споменутих активности на СРП „Осредак”.

III. ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА

У циљу заштите, одржавања, праћења стања и унапређења природних и створених вредности, спроводе се следеће приоритетне мере и активности:

3.1. ПРИОРИТЕТНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА УПРАВЉАЊУ ПРИРОДНИМ ВРЕДНОСТИМА

У специјалном резервату природе „Осредак” свакодневне активности чувара су надзор и чување Специјалног резервата природе у циљу превентивене заштите, природних вредности. Чуvari воде теренске дневнике у којима бележе све уочене промене настале у резервату и предузетим мерама и забранама (прекид радње, забрану радње, налог за враћање у претходно стање и друго). Чуvari надгледају спровођење режима заштите као и коришћење простора и површина од стране корисника простора и посетилаца, са акцентом на поштовање услова заштите природе издатог од стране Министарства заштите животне средине на основу Мишљења надлежног органа Завода за заштиту природе Србије. Предузимање мера којима се контролише и спречава сваки облик загађења као и санација истих. У плану за 2026.годину је наставак ових послова у континуитету .

Реализација стручних послова на изради и спровођењу управљачке документације:

- Израда годишњег Програма управљања, Извештаја о остваривању Програма

управљања, израда недељних и месечних извештаја, израда финансијских спецификација, праћење финансијске документације, Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби, заснивање информационог система;

- Формирање базе података, у функцији управљања, коришћења, и мониторинга у заштићеном подручју;

- Обезбеђивање услова, мишљења, сагласности, од свих надлежних органа, организација у установа за све радове на заштићеном подручју,

- Акта о накнадама,

- Уређење простора и локалитета, за потребе туризма и рекреације у заштићеном простору (постављање клупа за одмор, смероказа, обавештајних табли итд.)

- Уклањање отпада које је у значајној мери смањено, наставиће се у истом смеру и механичко уклањање инвазивних врста биљака, са посебним освртом на амброзију и багремца, а присутан јеу великој мери и пајавац.

- Спречавање активности које могу да наруше природне вредности заштићеног подручја као што су сечење стабала, образовање депонија, изловљавање риба, узнемиревање птица,

паљење биљног покривача (било какве промене нарушавања, уништавања, и промена површина под природном и полуприродним вегетацијом);

- Обележавање еколошких датума у циљу промоције заштићеног подручја;

- Промоција вредности заштићеног подручја кроз следеће активности: Штампање промотивног материјала, сарадња са Туристичком организацијом Крушевац и Трстеник, израда програма за еко туристе и подршку школама у природи;

- Промоција кроз медије, путем сајта фирме, фејсбука, локалних телевизија, новина и часописа , израда видео снимака итд.;

- Спровођење мера заштите природних вредности подручја у случају акцидентних ситуација као што су поплаве и пожари;

- Активности на уклањању заосталог отпада, и уклањању инвазивних врста које би нарушиле постојеће аутохтоне врсте, нарочито багрема, багремца и пајавца ;
- Планира се наставак сарадње са Локалном самоуправом са циљем очувања и унапређења заштићеног подручја.
- Планира се сарадња са локалним становништвом, нарочито власницима и корисницима парцела које се налазе на подручју заштићеног подручја.
- Стимулисати развој активности и делатности које су дозвољене на заштићеном подручју.

3.1.1. Постојеће стање и основне карактеристике СРП „Осредак”

Заштићено подручје је мочварног типа, састоји се од сплета рукаваца, мртваја, више десетина новонасталих бара испуњених водом. Стављено је под заштитом како би се очувала таква мочварна станишта, остаци мезофилних низијских плавних шума храста лужњака, заједнице белих и кртих врба, белих и црних топола, жути локвањ као строго заштићена врста у Србији, као и друге угрожене врсте. Ово подручје представља станиште птица које чине део коридора миграције. Такође је станиште многих врста риба, водоземаца, гмизаваца и сисара.

Границе СРП „Осредак“ обележене су у складу са Правилником који регулише обележавање заштићених природних добара. По потреби ће се током 2026. године спроводити обнављање и одржавање граница у циљу бољег догледања.

3.1.2. Заштита и праћење стања и унапређење природних и створених вредности, приоритетни задаци на праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности:

У складу са чланом 68. Закона о заштити природе Управљач води евиденцију о природним вредностима, људским активностима, препознаје факторе угрожавања, врши унапређење и промоцију ЗП. Утврђује који су приоритетни задаци на праћењу и унапређењу заштићеног подручја СРП „Осредак”. Дакле, заштита се пре свега огледа у праћењу стања природних и створених вредности овог подручја као и унапређење истих:

- Обележавање и одржавање граница заштићеног подручја, обележавање заштићеног

подручја у складу са правилником о начину обележавања.

- Чување заштићеног подручја и спровођење прописаних режима заштите;
- Доношење Плана управљања, Програма управљања, Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби утврђен актом о заштити;
- Обезбеди неометано одвијање природних процеса;
- Вођење евиденције о природним вредностима и о променама достављање података Заводу за заштиту природе.
- Давање сагласност за извођење истраживачких радова, снимање филмова и даје друга одобрења у складу са законом и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби;
- Утврђивање приоритетних задатака научно - истраживачких радова, и контрола тока научних истраживања, који имају задатак утврђивање структуре екосистема, установи веза између трофичких односа продуцентата и конзументата са једне стране и антропогених утицаја са друге.
- Праћење биоиндикаторских врста у датој средини;
- Утврђивање оцене тренутног стања заштићеног подручја;
- Праћење кретања и активности посетилаца;
- Вођење евиденције о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке надлежном Заводу и Министарству;
- Промовисање заштићеног подручја кроз медијско приказивање и штампање промотивног материјала;
- Мапирање и редовно праћење заштићених, ретких и угрожених врста од великог је значаја. Сprovedено је током истраживања претходних година.
- Праћење стања и очување заједнице строго заштићене врсте жутог локвања (*Nuphar lutea L.*) као строго заштићене врсте.

- Праћење стања и очувања биљних врста, остатака мезофилних лужњакових шума, *Quercion roboris* задржаног на малом простору, заједница беле врбе (*Salix alba* L.), крте врбе (*Salix fragilis* L.), бела топола (*Populus alba* L.), црна топола (*Populus nigra* L.), ракета (*Salix purpurea* L.), затим гроњаста шиљ (*Puceus glomeratus* L.), чичак (*Arctium lapa* L.), раставић (*Equisetum arvense* L.), зова (*Sambucus nigra* L.), гавез (*Symphytum officinale* L.). Утврђено је присуство око 200 биљних врста.

- Праћење стања мочварних станишта у долини Западне Мораве, сплета старих рукаваца, мртваја и десетине новонастлих језераца вађењем песка.

- Праћење стања на очувању станишта птица која су део коридора миграције као и обезбеђење услова гнезђења ретких и заштићених врста, тренутно потврђених истраживањем је око 200 врста. Након истраживања и праћења стања биодиверзитета птица у протекле три године стечен је прецизан увид о присуству врста такође утврђена је бројност популација при чему је стављен акценат на приоритетне врсте. У плану је припрема за издавање монографије о птицама СРП „Осредак” са околином.

- Праћење станишта и стања рибљих популација. Рибље аутохтоне врсте генерално су добро очуване, али су угрожене од стране алохтоних врста. Међу најбројнијим је инвазивна врста Амерички сомић. Током 2024. године спровео се мониторинг риба, утврђен број присутних врста (10), међу којима је значајно присуство клена и штуке и извршена је процена стања рибљих заједница која ће се у будуће пратити.

- Праћење станишта и стања водоземаца. На основу студије познато је присуство обичне краставе жабе (*Bufo bufo*), зелене краставе жабе (*Pseudepidalea viridis*), велике зелене жабе (*Pelophylax ridibundus*). Спроведено је истраживање водоземаца током 2025. године којим ће бити утврђен је биодиверзитет водоземаца и распрострањеност.

- Праћење станишта гмизаваца, евидентиране су студијом барска коњача (*Emys orbicularis*), смук (*Zamenis longissimus*), белоушка (*Natrix natrix*), рибарица (*Natrix tessellata*). Спроведено је истраживање гмизаваца током 2025. године којим ће се утврђено присуство врста и њихова распрострањеност.

- Планира се наставак истраживања водоземаца и гмизаваца током 2026. године како би се употпунила слика и обухватила цела година истраживања с обзиром да је у текућој 2025. тој - години прескочен пролећни период када је и активност ових организама највећа.

- Студијом је забележено осам врста сисара (видра, ласица, дивља мачка, срна, лисица, зец...). Током 2026.године Програмом управљања СРП "Осредак" планира се истраживање биодиверзитета сисара, којим ће се утврдити разноврсност и бројност и стање њихових станишта. И дати предлог које мере предузети у циљу очувања врста које су под заштитом.

- Праћење стања водених бескичмењака и ентомофауне започето је током 2022. године, настављено и током 2023. године. Стање бројности ових врста је: око 20 врста водених бескичмењака и око 65 идентификованих врста инсеката. Најзаступљенији међу њима су врсте реда Odonata, чија је популација стабилна, стање ће се пратити у наредном периоду.

- Проучавање природних вредности у циљу унапређења, где се посебна пажња усмерава ка хидробиолошким истраживањима у циљу израде плана за унапређење воденог режима.

- Остала истраживања везана за инвентаризацију природног добра, али и за могућност унапређења.

- На основу ових истраживања и мониторинга, стећи ће се прави увид у промене које настају у резервату и у складу са тим извршиће се процене које мере заштите и унапређења треба предузети.

- У неопходним ситуацијама планираће се активности као што су ревитализација природних станишта, с обзиром да је плавног карактера подручје се ревитализује само по себи у некој мери. По потреби спроводиће се уклањање инвазивних врста (багремца и амброзије, уклањање старих и трулих стабала, стабала и грана које наноси Западна Морава, чишћење и освежење канала и др.)

- Планира се рекултивација пољопривредних парцела, евентуално уклањање коровских и инвазивних врста уз сагласност власника парцела ;

3.1.3. Чување заштићеног подручја

У складу са Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе „Осредак”, Управљач је на основу предмета мера за организовање и обезбеђење у складу са Законом о приватном обезбеђењу и Правилником о унутрашњој

организацији и систематизацији послова ЈКП „Крушевац”, дефинисао организациону целину СРП „Осредак”, као и описе радних места, стечене стучне спреме, радног искуства и посебних услова, како руководиоца тако и чуварске службе, односно чувара СРП „Осредак”, а све у складу са Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби СРП „Осредак”.

Чуварска служба се састоји од два чувара. Чуварска служба обавља надзор и чување у заштићеном подручју „Осредак” у сарадњи са осталим корисницима простора. Чување и надзор је континуирани задатак који се спроводи у циљу превентивне заштите природних и створених вредности. Чуvari заштићеног подручја су запослени у сталном радном односу, имају положен стручни испит за чуваре заштићеног подручја према важећем Правилнику о полагању стручног испита, за чуваре заштићеног подручја („Сл. гласник РС”, бр. 117/2014). Чуvari поседују и службену легитимацију у складу са Правилником о обрасцу легитимације чувара заштићеног подручја („Сл. гласник РС” број 117/2014) и униформу која је у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Сл. гласник бр. 105/2020). Рад чувара обухвата: Заштиту и чување СРП „Осредак”, контролу поступања у складу са Законом о заштити природе, спровођење законских прописа и Аката из области заштите природе. Чување и спровођење унутрашњег реда у заштићеном подручју је приоритетни задатак и одвија се у котинуитету. Активности су усмерене ка циљу превентивне заштите, очувања и унапређења, заштићеног подручја. Чуvari контролишу спровођење правила унутрашњег реда у заштићеном подручју.

Због ефикасније организације чуварске (заштите и очувања) заштићеног подручја, бољег покривања и контроле, радова на унапређењу заштићеног подручја, у случају боловања и коришћења одмора, ванредних потреба или ноћног обиласка терена. Постоји потреба за запошљавањем још једног чувара који би био из реда запошљених предузећа ЈКП „Крушевац”.

Рад двојице чувара тренутно је организован у две смене. Чуvari свакодневно обилазе заштићено подручје, међутим постоје и периоди који су непокривени, уочавају и утврђују да ли има битних промена и нарушавања режима заштите, контролишу границе, постављање ознака, прате кретање и активности посетилаца, прикупљају податке о људским активностима које представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја. Податке о својим активностима достављају руководиоцу који даље исте прослеђује надлежним институцијама. Чуvari активно учествују у активном

против пожарном дежурству у критичним периодима године и пружају помоћ стручним лицима који изводе планске активности на терену. О свим активностима чувари воде дневник у коме бележе промене у заштићеном подручју, предузете радње и спроведене активности које достављају се руководиоцу. По потреби стручна служба прати стање и подноси пријаве инспекцији, еколошкој полицији или судији за прекршаје и кординира праћење поштовања услова заштите природе.

1. - Планирани трошкови зараде чувара заштићеног подручја:

Планирана средства за бруто зараде два чувара заштићеног подручја (дин.)		Извршилац посла
3.460.000,00		
МЗЖС	2.560.000,00	ЈКП Крушевац
Управљач	900.000,00	

2.- Програмом управљања за 2026. планира се набавка два комплекта униформе за чуваре:

Планирана средства за набавку униформе за чуваре (дин)		Извршилац посла
240.000,00		
МЗЖС	200.000,00	ЈКП Крушевац
Управљач	40.000,00	

- Планирана средства за остале материјалне трошкове чуварске службе:

3.- Набавка горива за обилазак и праћење терена

Планирана средства за гориво службеног теретног возила (дин.)		Извршилац посла
300.000,00		
МЗЖС	200.000,00	ЈКП Крушевац , Кнез Петрол
Управљач	100.000,00	

4.- Регистрација службеног теренског возила марке Лада Нива, непредвидиви трошкови за одржавање возила: уља, резрвни делови, сервис и др. потребе одржавања возила.

Планирана средства за регистрацију службеног возила (дин).....		80.000,00	Извршилац посла
Управљач		80.000,00	ЈКП Крушевац

5.-Трошкови за одржавање на годишњем нивоу - 4 СИМ картице за фотоклопке :

Планирана средства за две сим картице		65.000,00	Извршилац посла
Управљач		65.000,00	ЈКП Крушевац

1.4. Одржавање заштићеног подручја

Мере одржавања заштићеног подручја путем следеће активности:

На стручном делу послова израде и реализације планских докумената ангажоване су стручне службе ЈКП-Крушевац, са ПО Крушевац. Управљач у стручном делу послова 2026. год. планира израду следећих докумената: Програма управљања СРП „Осредак” за 2027.год., Извештај о остваривању програма за 2026. год. које доставља надлежном Министарству.

Израду управљачких аката, Одлуке надзорног одбора, уговора о пружању услуга спровођење управљачких документа и контрола спровођења истих су додатни послови сручног особља запосленог код Управљача.

Планирана средства за трошкове бруто зараде стручног особља на изради управљачких докумената:

Планирана средства за трошкове стручног особља (дин).....		80.000,00	Извршилац посла
МЗЖС		80.000,00	ЈКП Крушевац

- Обезбеђивање услова, мишљења и сагласности, од свих надлежних органа,

организација и установа за све радове у заштићеном подручју такође су послови Управљача. Управљач планира усавршавање и теренску обуку, како би се проширила знања чуварске службе и подигла њихова способност за препознавање природних вредности из домена биљног и животињског света.

У Програму управљања за 2026. годину, планира се активно спровођење заштите животне средине, уређење и одржавање самог заштићеног простора, одржавање саобраћајница и одржавање проходности путева, што ће обезбедити боље услове за кориснике резервата и парцела.

- Управљач планира за 2026. год : обнављање видљивости граница заштићеног подручја, одржавање пешачко едукативних стазе, израду видео материјала и другог промо материјала, спровођење мониторинга биљака и мониторинга водоземаца и гмизаваца и мониторинга птица, уклањање инвазивних врста, чишћење шута у ЗП, кошење траве и одржавање проходности путева и стаза, путоказа и инфо табли, набавку потребне додатне механизације, горива и друге активности дефинисане Програмом управљања.

- Обнављање граница заштићеног подручја у II и III режиму заштите која ће се одвијати током 2026. године по потреби, у дужини од око 5 км.

Планирана средства за одржавање граница(дин.)		Извршилац посла
	5.000,00	
Управљач	5.000,00	ЈКП Крушевац

С обзиром да је Управљачу основна делатност изношење смећа и одржавање јавне хигијене и зелених површина на територији града Крушевца, исти поседује сопствену механизацију, односно специјализована возила за обављање делатности. Проширењем обима посла по налогу оснивача предузеће је у својим Програмима рада повећало обим посла и самим тим техничке капацитете ради ефикаснијег обављања комуналних услуга. Да би испоштовали све програмске задатке, и спроводили одржавање заштићеног подручја у претходној години набавили смо додатну механизација која би била намењена искључиво за послове у заштићеном подручју, из разлога великог обима послова радне јединице “Зеленило” која је по потреби обављала послове у заштићеном подручју, Управљач има у плану да упосли једног радника који би радио искључиво на

пословима одржавања заштићеног подручја, кошење, одржавање проходности путева и уклањању инвазивних врста. На овај начин бисмо интензивно радили на унапређењу заштићеног подручја и ефикаснијег уклањања инвазивних биљних врста као што су багремац, амброзија, и др. Такође би ефикасније било и одржавање проходности путева и стаза које би омогућиле и поједноставиле прилажење корисника и власника парцела до својих поседа као и одржавање важних локалитета. Ову активност спроводиће Р.Ј. Зеленило у склопу управљача по потреби када је неопходна њихова интервенција у случају запошљавања једног претходно наведеног радника који ће бити искључиво на пословима и задацима у заштићеном подручју.

С обзиром да је више од 99 % заштићеног подручја у приватном власништву и да су већински део некада обрадивих парцела напуштене тј. не обрађују се тим површинама преовлађују коровске биљне врсте, међу којима је и багремац као инвазивна врста која се јако брзо шири. Управљач ће у складу са тим затражити сагласност од власника парцела како би уклонио непожељне врсте и спречио њихово даље ширење. Одабраће се парцеле и површине које су приоритет за отклањање ових врста.

Планирана средства за трошкове за механичко уклањање инвазивних врста биљака:

Планирана средства за трошкове за механичко уклањање инвазивних врста биљака (дин)		Извршилац посла
600.000,00		
МЗЖС	400.000,00	ЈКП Крушевац
Локалана самоуправа	200.000,00	

- Програмом управљања за 2026. годину планиран је наставак механичког уклањања инвазивних врста биљака, као што су багремац, амброзија, пајавац и др. Наведене послове обавља РЈ „Зеленило“. Због ефикаснијег функционисања постоји потреба за набавком „Робот косачице“ како би се олакшао приступ барама које су неприступачне за прилазак и уклањање вегетације због својих стрмих обала. Оваква врста механизације је врло погодна, ефикасна и еколошки прихватљива и за одржавање површина које су приватном власништву, а које су напуштене и не обрађују се. Управљач би остварио сарадњу са локалном заједницом одржавао парцеле и на тај начин контролисао ширење коровских и инвазивних врста уз сагласност власника

одабраних парцела као критичних .

Средства за набавку Робот косачице :

Планирана средства за набавку робот косачице (дин).....		Извршилац посла
	4.200.000,00	
МЗЖС	3.000.000,00	ЈКП Крушевац
Управљач	1.200.000,00	

Такође од великог би значаја била набавка дробилице за гране која има улогу уситњавања инертног отпада који би се депоновао и користио као сировина за ђубриво.

Средства за набавку дробилице за гране:

Планирана средства за набавку дробилице за гране (дин)		Извршилац посла
	2.000.000,00	
МЗЖС	1.400.000,00	ЈКП Крушевац
Управљач	600.000,00	

За 2026. годину планира се одржавање постојећих пешачких стаза које подразумева уклањање вегетације, кошење, а неке и посипање шљунком. Активност посипања шљунком се односи на део пута и прилаза ка беловодској скели, и то у периоду припреме Манифестације - Пливање за богојављенски крст која се одржава сваке године 19. јануара. Ова манифестација се спроводи у сарадњи са локалним месним заједницама и Градском управом града Крушевца. С обзиром да је та деоница плавног карактера захтева обнављање насипања шљунком. Такође и одржавање других стаза за шетање и пута ка локалитету, Ибишева бара, Добросављеве баре и едукативне стазе. Кошење траве и одржавање проходности путева и стаза, спроводиће се ради лакшег обилажења терена као и обезбеђивања повољнијих услова за кориснике заштићеног подручја.

- Планирана средства за активност уређења и одржавање пешачко - едукативних стаза кошењем:

Планирана средства за трошкове одржавање пешачко едукативне стазе (динара).....		Извршилац посла
200.000,00		
МЗЖС	200.000,00	Управљач

У Програму за предстојећу 2026. годину планира се прикупљање и одвожење отпада са заштићеног подручја што представља уобичајене активности, које ће се наставити. Ову активност спроводиће Р.Ј. „Чистоћа“. Такође Управљач заштићеног подручја настојаће да спречи настајање нових депонија.

-Планирана средства за трошкове уређења простора, чишћење и изношење отпада :

Планирана средства за чишћење и изношење отпада (дин)		Извршилац посла
300.000,00		
Управљач	100.000,00	ЈКП Крушевац
Локалана самоуправа	200.000,00	

- Пражњење контајнера у заштићеном подручју обављаће Р.Ј. „Чистоћа”

3.2. Приоритетне мере и активности на управљању у културно историјским вредностима

Планира се наставак сарадње са месним заједницама у промоцији СРП „Осредак” на манифестацијама као што су Вајарска школа Беловодски пешчари, Беловодска розета, Васкршња туцијада јаја, Богојављенска пливачка такмичења и друго. У близини резервата, налазе се значајна историјска наслеђа као што су, некадашње бање, изворишта минералне воде, спомен црква и Велика чесма.

IV Приоритетни задаци научно истраживачког и образовног рада

Специјални резерват природе „ Осредак,, има добру основу за научна истраживања у разним областима у циљу сталног унапређења и што стручнијег и

квалитетнијег управљања. Научно - истраживачка функција се огледа у примени заштићеног природног добра као објекта за многа фундаментална и примењена истраживања, преваходно се односи на разна еколошка истраживања и истраживања на пољу конзервационе биологије, с обзиром на чињеницу, да је ово подручје до сада недовољно истражено. На овим задацима ради се од проглашења овог подручја заштићеним и наставиће се у истом смеру.

Институт за крмно биље Крушевац је спровело активности научно истраживачког рада, којим смо стекли прецизнији увид у саставу флоре у заштићеном подручју. Чуvari заштићеног подручја наставиће праћење стања и предузимање мера за очување и унапређење заједница белих и крних врба, беле и црне тополе, остатка лужњакових шума, ракита, очување строго заштићене врсте жутог локвања, очување угрожених и ретких врста, гроњастог шила, чичка, раставића, гавеза, зове и других биљних врста утврђених током истраживања претходних година. На основу извештаја који је Институт за крмно биље доставио Управљачу предложено је проширење граница ЗП на простору општине Трстеник, КО Бресно Поље да обухвати следећих катастарских парцела : 517, 516, 515/2, 515/1, 514, 513, 512, 511, 502, 459/1. Циљ проширења зоне заштите је очување храстова лужњака који се налазе ван зоне заштите , алувијалних шума које се пружају дуж речног рукавца западне границе резервата , заједницу шуме црне јове и баре обрасле рогозом која је погодно гнездилиште птица.

Након интензивног истраживања и праћења стања птица у претходне три године, посебно приоритетних врста Управљачу је достављен Извештај о мониторингу птица спроведеног током 2025.године, у коме су наведена запажања као и проблеми о томе ће више бити речи у Извештају о реализацији програма управљања за 2025.годину. Као закључак предлаже се наставак утврђивање стања на терену процену угрожавајућих фактора спречавање истих.

- Програмом управљања за 2026. годину планирају се активности на истраживању фауне заштићеног подручја. Наставиће се истраживање водоземаца и гмизаваца, започето 2025.године. С обзиром да је током 2025.године прескочен пролећни аспект врло је важно у 2026. години обухватити овај период када су гмизавци и најактивнији како би се овим истраживањем стекао прецизнији увид у стање биодиверзитета као, присуство и бројност заштићених врста и стање њихових станишта, одредиће се индикатор врсте које ће се редовно пратити. За ове активности Управљач ће се обратити надлежним научно истраживачким институцијама. За спровођење планираних

активности обратићемо се надлежним научно истраживачким институцијама за те послове.

- Трошкови истраживања водоземаца и гмизаваца заштићеног подручја представљени су у табели:

Планирана средства мониторинга водоземаца и гмизаваца заштићеног подручја		Извршилац посла
198.000,00		
МЗЖС	198.000,00	ЈКП Крушевац

Програмом управљања СРП „Осредак” за 2026. год. планиран је почетак истраживања сисара присутних на теритирији заштићеног подручја. Управљач ће се обратити научно истраживачким институцијама захтевом за понуде изабрати најповољнијег понуђача са којим ће склопити уговор о пружању услуга.

Планирана средства истраживања сисара заштићеног подручја		Извршилац посла
198.000,00		
Локална самоуправа	198.000,00	ЈКП Крушевац

Након завршетка истраживања Управљачу је обавезно достављање података и публикованих резултата, након чега ће се спровести мере заштите као и формирање базе података у функцији управљања. Праћење стања биљних врста и њихових станишта наставиће чуварска служба.

- Програмом управљања за 2026 . годину предвиђено је припрема текста за израду монографије - Птице СРП „Осредак”. Мониторинг се спроводио три године на терену ,прикупљени су подаци о птицама као и фото галерија која ће током ове године бити инплементирана у књигу. Такође ће подаци послужити за процену у ком ће се правцу одвијати заштита и унапређење биодиверзитета птица.

V. ПЛАНИРАЊЕ , ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

5.1. Мере и услови

Подручје под заштитом обухвата мочварне терене у долини Западне Мораве, која се састоји од сплета старих рукаваца, мртваја и десетине новонасталих језера. Оваква морфологија терена указује да нема погодности за формирање сталних ни привремених насеља нити објеката шире изградње.

План за изградњу и уређење заштићеног подручја морају бити усаглашени са успостављеним режимима заштите где се издвајају просторне целине другог и трећег степена заштите. Базираће се на општим мерама и условима који ће бити основ спровођења, конкретних задатака и активности.

Површине на којима је утврђен режим заштите II степена, на подручју специјалног резервата природе „Осредак”, спроводи се активна заштита, ради очувања и унапређења природних вредности посебно кроз мере управљања популацијама дивљих врста, одржавање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса. На површинама са режимом заштите II степена непосредно се примењују забране радова и активности које су као такве уређене чланом 35. Закона о заштити природе.

Радови и активности ограничавају се на :

- Изградњу мањих објеката за презентацију природних вредности, у складу са потребама еко туризма.
- Регулацију и делимично преграђивање водотокова у летњем периоду у циљу усмеравања воде са Западне Мораве у стара корита због потреба рибљег фонда и вегетације.
- Одржавање макадамских путева и стаза који не утичу негативно на биљни и животињски свет, на њихова станишта, природне вредности и лепоту предела.
- Риболов - рекреативни и научно истраживачки, али се у појединим деловима водотокова може забранити ако су значајни за репродукцију.
- Сакупљање и транспорт отпада.

На површинама специјалног природног резервата на којима је утврђен III степен заштите, неопходно је придржавање мера заштите, проактивна заштита која подразумева управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштитног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката и културно историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора. Чланом 35. Закона о заштити природе примењују се одређене забране радова и активности којих је неопходно придржавати се. **Забрањује се:**

- изградња хидротехничких објеката (брана и акумулација), изградња хидроелектрана на водотоцима или њиховим деловима на читавом заштићеном подручју.
- формирање мрцинилишта;
- уношење генетички модификованих организама;
- непланско и нестручно порибљавање вода ;
- узнемиравање птица, посебно у периоду гнезђења;
- обављање радова којима би се нарушила морфологија терена, нарушиле естетске и амбијенталне вредности на било који начин нарушио интегритет заштићеног подручја и нарушиле карактеристике његове примарне вредности.

5.2. Активности и учешће управљача на просторном планирању, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре санација подручја

Јавно комунално предузеће има у свом саставу РЈ Зеленило, која се бави одржавањем јаних зелених површина. У складу са заваничним Ценовником комуналних услуга које се обављају повремено и по посебним захтевима наручиоца, које је усвојено од стране НО, бр. 11851 од 05.12.2022. године, добијамо могућност за набавку, израду и постављање, мобилијара, табли, столова, путоказа, дрвеног мостића који би посебну естетску вредност имао на локалитету “Стара локвањ бара”, а при том и повезао две копнене површине. Погодна локација подразумева парцеле бр. 5526 КО Бела Вода која се води као неплодно земљиште, те нам је неопходна сагласност од власника парцеле ,

која се води на Радета Марковића из Беле Воде.

- За 2026.годину планирана је рекултивација пољопривредних површина у трећој зони заштите, већ дужи временски период некоришћених. Парцеле бр. 5744/1 и працела 5744/2 КО Бела Вода воде се као пољопривредно земљиште 5 класе, и 5745 као пашњак 4 класе, које би ушле у процес ревитализације. Због дугогодишњих некоришћења на површинама се образовала коровска биљна заједница са доминантним врстама као што су сирак, дивља купина, багремац, амброзије и багрема, као таква не доприноси очувању биодиверзитета, те се из тог разлога предлаже да изврши рекултивација ових површина и повратак заједница које би биле од веће важности за очување биодиверзитета. Власници би имали корист од кошења траве са тих површина, а могле би се организовати и туристичко едукативне посете и приказао модел управљања земљиштем. С обзиром да су власничке парцеле управљач је разговарао са власником при чему су се исти сложили да потпишу сагласност управљачу за ову врсту активности. Овај пројекат је у плану за 2026. годину.

-У плану је израда инфо - табли, одражавање и поправка постојећих табли, с обзиром да су често изложене уништавању.

Постављање инфо - едукативних табли и постера, а по потреби и замене оштећених :

Планирана средства за трошкове израде (поправке) и постављање едукативних табли (динара)		Извршилац посла
50.000,00		
Управљач	50.000,00	ЈКП Крушевац

VI. ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

6.1. Мере и услови

Активности у области промоције заштићеног подручја, представљају континуиран задатак којим се врши позитиван утицај на стварање представе о значају заштићеног подручја, приказују вредности и дају конкретне информације свим корисницима и становништву. Основни циљ је заштита и популаризација вредности заштићеног подручја и утицај на веће интересовање посетилаца за ово заштићено подручје.

6.2. Задаци на развоју културно - образовних и информативно пропагандних активности

Културно образовне и информативно пропагандне активности заснивају се на подизању свести становништва и потребе заштите природних вредности и потенцијала заштићеног подручја, њиховог активног укључивања у заштиту и одрживо управљање ресурсима као и привлачење што већег броја посетиоца.

Промоција вредности заштићеног подручја, представљаће битну активност у 2026. години, њоме ће се посетиоцима и јавности омогућити упознавање са прородним и створеним вредностима СРП” Осредак”.

- Презентација и популаризација ће се остварити кроз наведене активности:

Информисање путем јавних гласила (Локалне ТВ и радио станице, штампани медији). За те сврхе нису планирана финансијска средства, јер се сваке године склапају Уговори са наведеним ТВ станицама: РТК Крушевац, ТВ Јефимија и РТВ Плус и са штампаним медијима : Недељни лист, лист „Победа”и Новине „Град”. Презентација и информисање кроз јавна гласила ће се наставити у континуитету, поред делатности које обављамо и промовишемо свакодневно у наведеним медијима, вршиће се информативно - пропагандне активности за мере и активности које као управљачи обављамо за СРП „Осредак”, Интернет презентација заштићеног подручја редовно ажурирање званичног сајта и профила ЈКП Крушевац, фејсбука).

- Постављање информативних табли

- Израдом кратког филма о вредностима заштићеног подручја,

Током 2026. године планира се обележавање неких од значајних датума:

- У ред важних датума уврстићемо - 28.фебруар, датум проглашења СРП„Осредак”.

- Светски дан влажних подручја - 2. фебруар;

- Дан заштите природе - 11. април;

- Дан планете Земље - 22. април;

- Светског дана биодиверзитета - 22. маја;
- Светски дан животне средине - 5. јун и других важних датума,
- Организовањем еко пулта на прометним местима у граду са поделом пропагандног материјала, организовањем презентација у основним школама).

Планира се наставак сарадње са удружењем биолога из Крушевца - БИОКС са којима у сарадњи биће организоване посете заштићеном подручју, и организоваће се настава у природи.

- Одржавање традиционалне манифестације у заштићеном подручју (Пливање за Богојављенски часни крст 19. јануар) .
- Обезбеђење доступности Аката које доноси Управљач, као што су Планови и Програми управљања и др. докумената.
- Сарадња са туристичком организацијом у Крушевцу, која промовише и заштићено подручје које се налази на територији града Крушевца (сајмови). Сарадња са туристичком организацијом Трстеник у циљу промоције заштићеног подручја.

6.2.1 Промоција заштићеног подручја

Промоција заштићеног подручја, се одвија путем јавних гласила, телевизије, новинама, сајут ЈКП, фејсбука, објавом чланака и видео снимака.

- Планирана средстава за израду промо материјала - штампа флајера, и другог промо материјала (мајце).

Планирана средства за израду промотивног материјала (дин) флајера и друго		Извршилац посла
100.000,00		
Управљач	100.000,00	ЈКП Крушевац

- Средства за обележавање важних датума

Планирана средства за трошкове обележавање важних датума заштићеног подручја		Извршилац посла
100.000,00		
Управљач	100.000,00	ЈКП Крушевац

6.3. Задачи и активности на на развоју одрживог туризма

6.3.1. Смернице за развој одрживог туризма

На подручју СРП, „Осредак” не постоје туристички објекти, иако се о туризму у правом смислу те речи, не може говорити, заштићено подручје ипак поседује потенцијал за развој туризма и то пре свега еко туризма који се заснива на природним одликама подручја који су усклађени са локалним иницијативама у области одрживог туризма.

Туристичка организација са својом екипом је обилазила терен, а планира се у будућности интензивнија сарадња са њима. На предлог управљача да се туризам може развијати у више праваца, а посебно за школски, манифестациони, спортивно - рекреативни, сеоски, здравствени, велику заинтересованост за промоцију заштићеног подручја исказало је еколошко друштво „Беловодски пешчари” из Беле Воде.

Сам географски положај заштићеног добра, има идеалне услове за научно истраживање таквог простора и развој речног туризма. У близини резервата налазе се извори минералне воде. За ово подручје као за едукативни простор заинтересоване су основне и средње школе са подручја Крушевца, Трстеника и околних општина, такође су потенцијално заинтересовани и биолошки смерови Универзитета у Нишу, Крагујевцу, Шумарска школа из Крагујевца, Пољопривредни факултет у Крушевцу и Шумарски факултет у Београду. За 2026. годину планира се интензивнија сарадња са наведеним институцијама ради унапређења и боље заштите.

6.3.2. План деловања на заштићено подручје у функцији одрживог развоја туризма

Да би се покренуо развој одрживог туризма први предуслов је унапређење и

повезивање садржаја заснованих на природним одликама. Заштићена подручја су веома погодна за развој туризма као актуелне туристичке дестинације. Презентација и одрживо коришћење природних и створених вредности, обезбеђује се еколошки јавни интерес, као и развој локалних заједница. Кроз активности туриста, рекреацију и едукацију, врши се и промоција самог подручја. Сарадња Градске управе града Крушевца је од великог значаја, као и сарадња са општином Трстеник и месним заједницама које су на територији СРП „Осредак”.

VII. САРАДЊА

Управљач ЈКП „Крушевац” има успостављену сарадњу на свим нивоима од државних институција до локалне самоуправе. Првенствена обавеза Управљача је сарадња са Министарством заштите животне средине, Заводом за заштиту природе Србије, са надлежним инспекцијским органима републичким и локалним, научно истраживачким институцијама, Институтом за одрживи развој и заштиту животне средине „Зелени круг”, који је у еко листу промовисао СРП „Осредак”. Сарадња са локалном самоуправом је приоритет, где се мора тежити уважавању свих интереса и изради планова и програмских циљева, изради пројеката за средства из донација, у складу са општим интересом заштите, очувања и унапређења свих вредности заштићеног подручја.

7.1 Сарадња и партнерство са локалним становништвом и невладиним организацијама, суседним управљачима заштићених подручја

У циљу реализације сарадње и партнерства са локалним становништвом, власницима и корисницима непокретност у резервату, Управљач ће реализовати кроз следеће активности:

Укључивање локалног становништва у заштиту природе је дугорочни циљ и инструмент реализације циљева и приоритетних активности. Веома је важно да локално становништво препозна свој интерес у чувању природних вредности.

Сарадња са локалним становништвом ће се одвијати и успоставити уз помоћ Локалне самоуправе града Крушевца ради очувања и унапређења заштићеног подручја и то посебно са инспекцијским службама, комуналним службама, службама за урбанизам и грађевинарство и туристичком организацијом.

Сарадња чуварске и стручне службе са локалним становништвом (месним заједницама, локалним школама), оствариће се по потреби и у одређеним пројектима и акцијама уређења простора, укључивање у организацију и учешће у различитим акцијама поводом обележавања важних датума и манифестација.

Сарадња са власницима и корисницима непокретности. Власници и корисници резервата обраћаће се писмено или усмено Управљачу, зависно од активности коју желе да обаве у резервату, процењује се да ли је жељена активност у складу са условима заштите природе или се упућује у процедуру добијања услова заштите природе, ако Управљач процени да је то потребно.

Едукацијом локалног становништва из области заштите животне средине и подизањем нивоа свести о значају очувања биодиверзитета у циљу туристичке валоризације подручја и одрживог коришћења заштићеног подручја.

У будућности очекује се сарадња са регистрованим удружењима: Бела бреза, „Екоћел”, „Екокамп” из Крушевца, Туристичко еколошко друштво „Беловодски пешчар” из Беле воде и еколошки покрет манифестација „Беловодска розета”, књижевне колоније „Моравски цароставник”, сликарској колонији и Симпозијуму сликара и вајара „Раде Боровић”, Виноградске и Ђурђевданске вечери и Пештар арт у Кисељаји и Моравски орашак” из Трстеника.

Организовано деловање са суседним управљачима, заједнички интереси обједињавање презентација у земљи и иностранству, размена искустава.

- Планира се сарадња непосредно са другим заштићеним подручјима у Србији у циљу размене искустава и стечених знања и посете других заштићених добара.

7.1.1. Сарадња са научно- истраживачким институцијама

У наредној 2026. години Управљач планира наставак сарадње са Заводом за Заштиту природе Србије, Природно математичким факултетом из домена управљања природним ресурсима и заштите природе, биолошким факултетом и другим научни истраживачким институцијама, кроз омогућавање студентских и теренских истраживања у оквиру теренске наставе, стручно истраживачких пројеката факултета на процени стања флоре и фауне. По завршеном истраживању Управљач ће захтевати извештај о резултатима истраживања.

VIII Посебни послови и задаци

8.1. Против пожарна заштита

Објекти ЈКП „Крушевац” који је и Управљач заштићеног подручја - Специјалног резервата природе „Осредак” су на основу члана 23. и члана 24. Закона о заштити од пожара („Сл.Гласник РС” ,бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018 и др закони) решењем бр.217-378/20 од 24.12.2021.године, Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Сектор за ванредне ситуације, Одељење у Крушевцу разврстани у другу (II) категорију угрожености од пожара.

Сходно извршеној категоризацији објеката и правног лица, ЈКП „Крушевац” је у складу са чл. 23. и чл. 24. Закона о заштити од пожара („Сл.Гласник РС” ,бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018 и др закони), израдило План заштите од пожара на који је Министарство унутрашњих послова Републике Србије, Сектор за ванредне ситуације, Одељење у Крушевцу дало сагласност решењем број 217-279/21 од 09.07.2021. године.

У циљу унапређења заштите од пожара ЈКП, „ Крушевац” као Управљач заштићеног подручја - Специјалног резервата природе „ Осредак”, планира да направи осматрачницу са које се може контролисати подручје резервата и да изгради против пожарне путеве и биолошке противпожарне пруге. Такође планира се сарадња Управљача са локалним становништвом, у циљу унапређења и спречавања појаве и ширења пожара.

С обзиром да је подручје влажног и плавног карактера, опасност од пожара је самим тим смањена.

8.2. Управљање водама, карта угрожености, ризик од поплава

Подручје је по својој природи влажног и плавног карактера , што повећава ризик од поплава. На основу чл.15, Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама („ Сл.гласник РС”, број 87/218), ЈКП „ Крушевац”, који је и Управљач заштићеног подручја - Специјалног резервата природе „Осредак”. Током 2026. године вршиће се ажурирање докумената, процену ризика од катастрофа и израдио План заштите и спасавања донешен 2023. године.

Средства за ажурирање ових докумената представљена су у табели :

Планирана средства за трошкове ажурирање докумената процена ризика од катастрофа и план заштите и спасавање		Извршилац посла
200.000,00		
Управљач	200.000,00	ЈКП Крушевац

IX. Извори финансирања

Финансирање заштићеног подручја, према Закону о заштити природе, обезбеђује се из:

1. Средства Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе;
2. Осталих буџетских средстава;
3. Прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним добром;
4. Средства обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе;
5. Донација, поклона и помоћи;
6. Других извора у складу са законом.

Основни извори финансирања послова, задатака и активности утврђени овим Програмом, остварују се из буџета Републике Србије, буџета локалне самоуправе и сопствених средстава Управљача.

За реализацију Програма управљања СРП „Осредак” за 2026. годину, потребно је обезбедити одговарајуће организационе, финансијске и техничке претпоставке. Сачињен је финансијски план и планирана укупна средства за 2026. годину у износу од 12.375.800,00 динара.

За реализацију Програма управљања СРП „Осредак” за 2026. годину, планира се

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје Специјалног резервата природе
"Осредак"

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима
1	Средства Буџета Републике Србије	8,238,000.00
	1.1. Министарство заштите животне средине	8,238,000.00
	1.2. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за шуме	0
	1.3. Остала средства Републике Србије	0
2	Сопствени приходи	3,537,800.00
	2.1. Приходи од обављања делатности	0
	2.3. Остали сопствени приходи	3,537,800.00
3	Средства буџета јединице локалне самоуправе	600,000.00
4	Средства донација, поклона и помоћи	0
5	Остала средства	0
	Укупно приходи	12,375,800.00

[Handwritten signature]

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ – Табела планираних расхода заштићеног подручја Специјалног резервата природе „Осредак“

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					Укупно
	Буџет РС	Сопствени приход	Буџет јединице локалне самоуправе	Приходи од донација, поклона и помоћи	Средства из накнада	
A.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
A.1. Чуварска служба						
A.1.1. Бруто зараде чувара	2,560,000.00	900,000.00	0.00	0.00	0.00	3,460,000.00
A.1.2. Униформа за чуварску службу	200,000.00	40,000.00				240,000.00
A.1.3. Гориво службеног теретног возила	200,000.00	100,000.00	0.00	0.00	0.00	300,000.00
A.1.4. Средства за регистрацију службеног теретног возила и одржавање	0.00	80,000.00				80,000.00
A.1.5. Средства за одржавање сим картица	0.00	64,800.00	0.00	0.00	0.00	64,800.00
A.1. Укупно	2,960,000.00	1,184,800.00	0.00	0.00	0.00	4,144,800.00
A.2. Одржавање заштићеног подручја						
A.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код	80,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	80,000.00
A.2.2. Средства за обнављање граница	0.00	3,000.00	0.00	0.00	0.00	3,000.00
A.2.3. Средства за чишћење и изношење шута	0.00	100,000.00	200,000.00	0.00	0.00	300,000.00
A.2.4. Средства за уклањање инвазивних врста	400,000.00	0.00	200,000.00	0.00	0.00	600,000.00
A.2.5. Средства за кошење, одржавање проходности	200,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	200,000.00
A.2.6. Средства за набавку робот косачице	3,000,000.00	1,200,000.00	0.00	0.00	0.00	4,200,000.00
A.2.7. Средства за набавку дробилнице за гране	1,400,000.00	600,000.00	0.00	0.00	0.00	2,000,000.00
A.2 Укупно	5,080,000.00	1,903,000.00	400,000.00	0.00	0.00	7,383,000.00
Укупно A.0	8,040,000.00	3,087,800.00	400,000.00	0.00	0.00	11,527,800.00

Б.0. Праћење и унапређење стања ЗП									
Б.1. Мониторинг водоземаца и гмизаваца									
	198,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	198,000.00
Б.2. Мониторинг сисара									
	0.00	0.00	198,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	198,000.00
Укупно Б.0									
	198,000.00	0.00	198,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	396,000.00
В.0. Активности и учешће управљача на простор. планирању, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, санације подручја									
В.1. Средства за трошкове израде и поправке инфо - едукативних табли и смероказа									
	0.00	50,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	50,000.00
УКУПНО В.0.									
	0.00	50,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	50,000.00
Г.0 Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности									
Г.1. Средства за израду флајера и других промо материјала									
	0.00	100,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100,000.00
Г.2. Средства за обележавање важних датума заштићеног подручја									
	0.00	100,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100,000.00
Укупно Г.0									
	0.00	200,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	200,000.00
Д.0. Посебни послови и задаци									
Д.1. План ризика заштите од природних катастрофа									
	0.00	200,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	200,000.00
УКУПНО Д.0.									
	0.00	200,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	200,000.00
Укупно планирани расходи А0+Б0+В0+Г0									
	8,238,000.00	3,537,800.00	600,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12,375,800.00

[Handwritten signature]